

Till finansutskottet

Ärendet

Finansutskottet har berett samtliga utskott tillfälle att avge yttrande över proposition 1997/98:1 Budgetpropositionen för budgetåret 1998 jämte motioner i vad avser den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för år 1998, utgifternas fördelning på utgiftsområden och beräkningen av statsinkomsterna, låneramar m.m. i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Det sagda innebär sammanfattningsvis att utskottet såvitt avser statsbudgetens utgiftssida beretts tillfälle att yttra sig över yrkandena 4 och 5 i volym 1 om Finansplan m.m.

I yrkande 4 föreslår regeringen att riksdagen beslutar om fördelning av utgifterna för budgetåret 1998 på utgiftsområden i enlighet med vad regeringen anfört (avsnitt 4.5.3, tabell 4.10 i propositionen).

I yrkande 5 föreslår regeringen att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 1999 och 2000 som riktlinjer för regeringens budgetarbete (avsnitt 4.5.3, tabell 4.10 i propositionen).

Med anledning av propositionen har väckts bl.a. motionerna 1997/98:Fi206, Fi212, Fi215, Fi218, Fi219 och Fi220.

I motion Fi206 yrkandena 4 och 5 (Carl Bildt m.fl. m) föreslås för år 1998 en utvidgning av ramen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet med 604,2 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. För åren 1999 och 2000 föreslås att en ökning med 596 respektive 606 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag skall utgöra riktlinjer för regeringens budgetarbete.

I motion Fi212 yrkandena 3 och 4 (Lars Leijonborg m.fl. fp) föreslås för år 1998 en utvidgning av ramen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet med 72 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. För åren 1999 och 2000 föreslås att en ökning med 257 respektive 207 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag skall utgöra riktlinjer för regeringens budgetarbete.

I motion Fi215 yrkandena 2 och 3 (Alf Svensson m.fl. kd) föreslås för år 1998 en utvidgning av ramen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet med 430 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. För åren 1999 och 2000

föreslås att en motsvarande ökning för respektive år skall utgöra riktlinjer för regeringens budgetarbete.

I motion Fi218 yrkande 2 (Olof Johanson m.fl. c) tillstyrks regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 4 Rättsväsendet för år 1998.

I motion Fi219 yrkandena 19 och 20 (Marianne Samuelsson m.fl. mp) föreslås för år 1998 en utvidgning av ramen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet med 17 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. För åren 1999 och 2000 föreslås att en ökning med 10 miljoner kronor för respektive år skall utgöra riktlinjer för regeringens budgetarbete.

I motion Fi220 yrkande 4 (Johan Lönnroth m.fl. v) föreslås för år 1998 en utvidgning av ramen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet med 140 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utskottet avgränsar sitt yttrande till att avse ramen för utgiftsområde 4 och därmed sammanhängande frågor.

Ärendet föranleder följande yttrande från justitieutskottet.

Utskottet

I höst tillämpas för andra gången den behandlingsordning som kallas för rambeslutsmodellen när det gäller fastställande av statsbudgeten. Denna ordning innebär att beslut om statsbudgeten fattas i två steg. I det första steget beslutar riksdagen om det samlade budgetutrymmet med en fördelning på de 27 utgiftsområdena. Riksdagen fastställer alltså en utgiftsram för varje utgiftsområde. I det andra steget fördelas utgiftsramen på de olika anslagen inom respektive utgiftsområde. Beredningen av budgetpropositionen sker i det första steget i finansutskottet och i det andra steget i respektive fackutskott. Detta yttrande är alltså ett led i beredningen av det första steget i budgetbehandlingen.

Rambeslutsmodellen har kombinerats med ett utgiftstak för de statliga utgifterna. Ett principbeslut i den delen fattades våren 1995 (prop. 1995/96:150, FiU10, rskr. 447). Våren 1997 fattade riksdagen således ett beslut om ett treårigt utgiftstak för staten som omfattade åren 1998–2000. Samtidigt fattades beslut om en preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden som skulle tjäna som riktlinjer för regeringens kommande budgetarbete.

Inledning

Inom utskottets beredningsområde faller utgiftsområde 4 Rättsväsendet. Utgiftsområdet omfattar anslag till bl.a. polisväsendet, åklagarväsendet, domstolsväsendet, kriminalvården, kronofogdemyndigheterna, Brottsförebyggande rådet, Rättsmedicinalverket, Gentekniknämnden, Brottsoffermyndigheten och rättshjälpskostnader. För budgetåret 1997 anslogs drygt 20 miljarder kronor för utgiftsområdet. De tyngsta anslagen är polisväsendet med 10,9 miljarder kronor, kriminalvården med 3,8 miljarder kronor och domstolsväsendet med 2,9 miljarder kronor.

Inom rättsväsendets verksamhet kan urskiljas två huvudsakliga områden. Det ena rör kriminalpolitiken, sammanfattningsvis frågor som rör brott och

straff och, inte minst, frågor som rör brottsoffer och brottsförebyggande verksamhet. Inom detta område har utskottet beredningsansvaret såväl för den materiella lagstiftningen, t.ex. brottsbalken, som för budget- och organisationsfrågor. Det andra området rör rättskipningen och organisationen av rättsväsendet; frågor som i sin tur påverkar den enskildes möjlighet att komma till sin rätt t.ex. i tvister mot andra enskilda eller mot staten. Inom detta område bereder utskottet frågor om den processrättsliga lagstiftningen samt budget- och organisationsfrågor medan de materiella regler som tillämpas, t.ex. beträffande köp och avtal, byggnadslagstiftning och skatter, ligger utanför utskottets beredningsområde.

Det övergripande målet för rättsväsendet är den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet. Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och öka människors trygghet.

Den centrala uppgiften för rättsväsendets myndigheter är att värna den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet. Detta ger verksamheten inom rättsväsendet en särställning i den statliga verksamheten, och den är en förutsättning för ett fritt och demokratiskt samhälle. Uppgiften fullgörs bl.a. genom att myndigheterna inom rättsväsendet förebygger och beivrar brott och sörjer för verkställighet av utdömda straff. Inom rättsväsendet löses också tvister såväl mellan enskilda som mellan enskilda och det allmänna. Vidare verkställs rättsanspråk som inte kan regleras på frivillig väg.

Verksamheten inom rättsväsendet är i princip av den karaktären att den är och också fortsättningsvis bör vara en angelägenhet för det allmänna. Detta ställer särskilda krav på verksamheten. Sådana krav är t.ex. att polisen har resurser att förebygga och bekämpa brott, att enskilda som vänder sig till domstolarna kan få sin sak prövad på ett rättssäkert sätt och inom rimlig tid och att verkställigheten av straff präglas av rättssäkerhet och humanitet.

Under senare år har rättsväsendet i likhet med all annan statlig verksamhet varit föremål för ett omfattande besparingsarbete som har grundats på beslut i riksdagen, och en rad åtgärder har vidtagits för att effektivisera och rationalisera rättsväsendet. Bl.a. har närpolisverksamheten byggts ut och åklagarväsendet fått en ny organisation, och nya arbetsmetoder håller på att utvecklas både inom polisen och åklagarväsendet. Samarbetet mellan dessa båda myndigheter kommer att stärkas genom bl.a. den nya Ekobrottsmyndigheten som riksdagen tidigare fattat beslut om och som nu föreslås inrättad från den 1 januari 1998. Vidare pågår en översyn av den organisatoriska strukturen inom domstolsväsendet och inom kriminalvården genomförs nu en ny myndighetsstruktur. Samtidigt pågår också en reformering av de processuella regler myndigheterna har att tillämpa. Sammanfattningsvis kan sägas att reformarbetet syftar bl.a. till att skapa effektivare organisationer och förbättrade arbetsmetoder, öka användningen av tekniska hjälpmedel och höja kompetensen. Det långsiktiga målet är naturligtvis att på ett effektivare sätt bekämpa brottsligheten och att tillförsäkra den enskilde rättssäkerhet och rättstrygghet.

Utskottet vill i detta sammanhang också uppmärksamma att regeringen i år redovisat såväl ett statistiskt underlag för bedömningar av verksamheten inom de olika verksamhetsområdena som också sådana bedömningar där såväl framgångar som motgångar kommenterats. Detta är ett resultat av den

dialog som förts mellan riksdagen och regeringen i frågor om måluppfyllelse och resultatredovisning, och utskottet noterar att utskottets beslutsunderlag förbättrats på väsentliga punkter genom tillgång till detta material. Utskottet avser att återkomma till denna fråga i sitt budgetbetänkande 1997/98:JuU1.

Riksdagen fattade alltså i våras beslut om preliminära ramar för utgiftsområdena för åren 1998–2000. I budgetpropositionen lägger regeringen nu fram ett justerat förslag till beslut om ramar för utgiftsområdena samtidigt som regeringen beträffande år 1998 också föreslår en fördelning på anslag. Till den senare frågan återkommer utskottet i sitt kommande budgetbetänkande. I partimotioner har också väckts ett antal yrkanden om utgiftsramarna som redovisats ovan.

Utgiftstaket för staten för år 1998 fastställdes våren 1996 till 720 miljarder kronor. Samtidigt gjordes en preliminär fördelning av de statliga utgifterna på utgiftsområden för åren 1997–1999. Beslutet om utgiftstaket bekräftades i våras medan en mindre justering gjordes i den preliminära utgiftsram för rättsväsendet (prop. 1996/97:150, FiU20, JuU3y m.fl. yttranden). Det bör också nämnas att principen är att utgiftstaket inte skall omprövas om inte särskilda omständigheter föranleder det.

Det sagda leder utskottet till att konstatera att en ökning av en utgiftsram normalt måste finansieras genom en minskning av en annan utgiftsram om det inte finns särskild anledning att ompröva utgiftstaket.

De i motionerna (utom i motion Fi218) framförda yrkandena bygger antingen på att riksdagen ändrar utgiftstaket för staten eller på att riksdagen företar omDispositioneringar inom det fastlagda utgiftstaket. Detta utskott har emellertid endast att yttra sig över frågor som rör utgiftsområde 4. De övergripande frågorna och frågor om prioriteringar mellan utgiftsområdena ankommer det inte på utskottet att ta ställning till. Utskottet vill dock här erinra om vad utskottet anført ovan om att verksamheten inom rättsväsendet har en särställning i förhållande till övrig statlig verksamhet. Denna särställning utgör också en självklar grund för prioritering av behoven inom utgiftsområde 4 framför behoven inom många andra utgiftsområden.

Med dessa ord övergår utskottet till att behandla de i ärendet aktuella yrkandena.

Regeringens förslag och motionsförslagen framgår av följande tabell.

Utgiftsområde 4 (miljoner kr)

	1998	1999	2000
Preliminärt rambeslut (1996/97:FiU20)	21 099	21 721	22 324
Förslag i budgetpropositionen (prop.1997/98:1)	21 034	21 647	22 304
<i>Ändringsförslag:</i>			
Fi206 yrkandena 4 och 5 (m)	604,2	596	606
Fi212 yrkandena 3 och 4 (fp)	72,0	257	207
Fi215 yrkandena 2 och 3 (kd)	430,0	430	430
Fi218 yrkande 2 (c)	0	0	0
Fi219 yrkandena 19 och 20 (mp)	17,0	10	10
Fi220 yrkande 4 (v)	140,0	-	-

Regeringens förslag bygger på att kampen mot våldsbrott, narkotikabrott och ekonomisk brottslighet skall prioriteras. Särskild uppmärksamhet skall ägnas den grova och gränsöverskridande brottsligheten, den mc-relaterade brottsligheten samt brott med rasistiska inslag och våld mot kvinnor.

Förslaget innebär i enlighet med vad som beslutades i våras att rättsväsendet tillförs 200 miljoner kronor varje år de kommande tre åren. Samtidigt fullföljs den besparing om 330 miljoner kronor för år 1998 som riksdagen redan tidigare fattat beslut om. Vidare har från anslaget förts bort 64 miljoner kronor avseende uteblivna hyreskostnader inom kriminalvården (se 1996/97:JuU3y s. 6). Engångsvis har utgiftsområdet också tillförts 28 miljoner kronor. Härutöver har en del tekniska justeringar gjorts.

För åren 1999 och 2000 föreslås endast justeringar som har sin grund i förslaget avseende år 1998.

Av den redovisning som lämnas i budgetpropositionen framgår, som utskottet redan i våras kunde konstatera, att flera myndigheter inom rättsväsendet, framför allt polisen, har stora svårigheter att klara sina utgifter på det anslag som riksdagen beslutat medan andra har betydande överskott. Sammanlagt räknar regeringen med att 857 miljoner kronor mer kommer att förbrukas än vad som anslagits för år 1997. Härtill kommer att det finns ett betydande anslagssparande sedan tidigare, främst inom kriminalvården. Regeringens budgetförslag bygger nu på att en stor del av det samlade anslagssparandet tas i anspråk inom rättsväsendet under de närmsta åren. Dessutom tillförs utgiftsområdet som nyss nämnts en förstärkning på 200 miljoner kronor per år samtidigt som tidigare fattade beslut om besparingar skall genomföras (se 1996/97:JuU3y). Sammantaget innebär detta att anslagssparandet i stort förbrukas under den kommande treårsperioden samtidigt som det blir möjligt med en kraftfull satsning – sammanlagt 862 miljoner kronor på tre år – på polisorganisationen, medan mindre tillskott föreslås komma åklagarväsendet och det brottsförebyggande arbetet samt Brottsförebyggande rådet till del. Tillskottet är i första hand avsett att stärka kampen mot vardagsbrottsligheten samt kampen mot den grova och gränsöverskridande kriminaliteten.

Utskottet kan redan här, i linje med vad som anförs i motion Fi218 (c), konstatera att utskottet i stort delar regeringens bedömningar beträffande medelsbehovet och i fråga om prioriteringar av verksamheten. Utskottet vill dock, som utskottet anförde redan i våras, anmärka att en indragning av anslagssparandet i den omfattning som nu föreslås kan få negativa konsekvenser på sikt. Om myndigheterna nämligen inte kan räkna med att senare få tillgodogöra sig ett anslagssparande, t.ex. för investeringar, utan finner att detta i stället måste användas för verksamheten eller att det dras in till staten för att tillgodose behoven på andra håll, försvinner incitamentet till en långsiktig och god hushållning inom myndigheterna; det nu sagda gör sig dock knappast gällande med någon större styrka när ett kraftigt anslagssparande uppstått på grund av ändrade förhållanden vilket är fallet med kriminalvårdens anslagssparande. Detta beror ju bl.a. på lägre beläggning än beräknat på häkten och anstalter.

I motion Fi206 (m) föreslås en ytterligare satsning för år 1998 på drygt 604 miljoner kronor varav 343 miljoner kronor till polisen. Under den kommande treårsperioden skulle enligt vad som anförs i motionen sammanlagt 1 miljard kronor satsas på polisen. Detta kommer i sin tur att aktualisera ett ökat medelsbehov också inom andra av rättsväsendets myndigheter, främst åklagarväsendet, domstolsväsendet och kriminalvården, i takt med att brottsbekämpningen effektiviseras.

Utskottet måste för sin del konstatera att regeringen redan i sin prioritering föreslagit en kraftig ökning av polisens resurser och utskottet utgår från att regeringen också tagit hänsyn till följd effekterna inom andra områden. Enligt utskottets uppfattning har regeringen alltså gjort en god avvägning mellan alla de olika behov som gör sig gällande, och det saknas anledning att tillstyrka motionen i här behandlade delar.

I motion Fi212 (fp) föreslås en ökning för år 1998 på 72 miljoner kronor. Av motion Ju931 som kommer att behandlas i utskottets budgetbetänkande framgår att de ökade medlen i första hand skall tillföras dels polisen för bekämpning av mc-brottsligheten, dels rättshjälpsanslaget så att det skulle finnas ekonomiska förutsättningar att riva upp rättshjälpsreformen som är avsedd att träda i kraft den 1 december 1997 (se prop. 1996/97:9, JuU3).

Utskottet konstaterar här att regeringen redan i sitt budgetförslag tagit hänsyn till den nödvändiga prioriteringen av den grova organiserade brottsligheten dit enligt utskottets mening också mc-brottsligheten hör. Det handlar ju här om en grundläggande polisiär uppgift som självklart måste prioriteras vid fördelningen av medel. Regeringen anmäler också att den avser att av anslaget till polisen fördela 30 miljoner kronor till åtgärder mot mc-brottsligheten under år 1998 (se prop. s. 23). Utskottet är inte heller berett att ta initiativ till att riva upp rättshjälpsreformen. Utskottet anser således att finansutskottet bör avstyrka bifall till motion Fi212 i denna del.

I motion Fi215 (kd) yrkas en förstärkning av utgiftsområdet med 430 miljoner kronor för år 1998. De extra medlen skall bl.a. satsas på polisen för insatser mot vardagsbrottsligheten och i det brottsförebyggande arbetet. Även åklagarmyndigheterna och domstolsväsendet behöver en förstärkning, och när det gäller kriminalvården måste de framtida resurserna ta hänsyn till en förbättrad brottsbekämpning.

Även här måste utskottet konstatera att regeringen också i sitt förslag tagit hänsyn till nämnda faktorer. Även denna motion bör alltså avstyrkas i här behandlade delar.

I motion Fi220 (v) föreslås en förstärkning av utgiftsområdet med 140 miljoner kronor samtidigt som en kraftig omDispositionering förordas. Det handlar här om en betydande minskning av anslaget till Säkerhetspolisen till förmån för den öppna polisen. Vidare förs fram förslag om finansiering för att kunna riva upp rättshjälpsreformen, om inrättande av ett informationscentrum under Gentekniknämnden och om större resurser till kronofogdemyndigheterna.

Ett bifall till motion Fi220 skulle alltså innebära en betydande neddragning av Säkerhetspolisens verksamhet. Detta är utskottet inte berett att tillstyrka. Inte heller vill utskottet, vilket redan framgått, riva upp rättshjälpsreformen. Enligt utskottets mening bör inte heller något annat förslag i motionen lyftas fram. Även denna motion bör avstyrkas i här behandlade delar.

Även i motion Fi219 (mp) där önskemål förs fram om en ökning av rättsväsendets ram på 17 miljoner kronor, i första hand till åklagarorganisationen, förs fram krav på en omfördelning mellan polisen och säkerhetspolisen. Som redan framgått är utskottet inte berett att tillstyrka detta och inte heller i övrigt finner utskottet skäl att tillstyrka motionen. Motionen bör avstyrkas i dessa delar.

Sammanfattningsvis anser utskottet alltså att regeringens förslag till ram för utgiftsområde 4 bör tillstyrkas och här behandlade motioner i motsvarande delar avstyrkas.

Preliminära ramar för åren 1999 och 2000

När det så gäller åren 1999 och 2000 handlar det i ovan nämnda motioner i första hand om att följa upp de förslag som läggs inför år 1998. Undantaget är Folkpartiets motion Fi212 där man förutser en i förhållande till vad som föreslagits beträffande år 1998 betydande förstärkning av rättsväsendet. Här hänvisas till tabellen ovan. Det bör vidare anmärkas att Vänsterpartiet över huvud taget inte lagt fram något förslag beträffande åren 1999 och 2000.

Utskottet vill för sin del understryka att det i fråga om åren 1999 och 2000 handlar om preliminära utgiftsramar som skall tjäna som riktlinjer för regeringens budgetarbete. Det är för tidigt att redan nu mer konkret ta ställning till behoven inom utgiftsområdet; dock anser utskottet att utgångspunkten för kommande bedömningar, i enlighet med vad utskottet nyss anfört, bör vara de av regeringen föreslagna beloppen.

Utskottet vill dock här peka på att en betydande osäkerhet vidhåfter också denna bedömning. Detta sammanhänger främst med det utredningsarbete m.m. som pågår inom utgiftsområdet. Utskottet tänker här bl.a. på Domstolskommitténs arbete, Brottsofferutredningen och inte minst på de förändringar inom kriminalvården som pågår och som syftar till en effektivare användning av frivårdspåföljderna. Dessutom väntas flera propositioner till våren, bl.a. om villkorlig frigivning, unga lagöverträdare och anslutning till Schengenkonventionen, där utskottet för närvarande inte har underlag för en bedömning av kostnadskonsekvenserna. Utskottet vill också erinra om att riksdagen i våras avslog ett regeringsförslag om en minskning av antalet nämndemän (prop. 1996/97:133, JuU17) och att regeringen inför ett hotande nederlag i riksdagen valde att återkalla en proposition om prövningstillstånd i hovrätten (prop. 1996/97:131). Om dessa förslag hade genomförts skulle resurser ha frigjorts i storleksordningen 80 miljoner kronor. Regeringen anmäler nu att den i sin vårproposition 1998 kommer att föreslå riksdagen åtgärder med anledning härav. Det återstår dessutom att se om den kraftfulla insats inom polisen som regeringen föreslår under år 1998 är tillräcklig för att komma till rätta med de betydande problem som finns där; polisen tar när allt kommer omkring i anspråk hälften av utgiftsområdets medel och är dessutom motorn i det brottsbekämpande arbetet – en effektivare polis får, som anmärkts i några av de ovan behandlade motionerna, effekter också för åklagarväsendet, domstolsväsendet och kriminalvården om än inte nödvändigtvis på det sättet att utgifterna stiger. Ett högre mått av effektivitet kan ju innebära att fler brott förhindras lika väl som att fler brott beivras.

Avslutningvis konstaterar utskottet att regeringen i sitt förslag tagit hänsyn såväl till den vikt och betydelse som verksamheten inom rättsväsendet har för samhällsordningen som till de svårigheter vissa av rättsväsendets myndigheter har att få verksamheten att rymmas inom de givna ramarna. Den satsning som regeringen nu föreslår på rättsväsendet är alltså synnerligen välkommen.

Finansutskottet bör alltså enligt justitieutskottets mening tillstyrka regeringens förslag 4 och 5 i budgetpropositionen samt aktuella delar av motion Fi218 och avstyrka här behandlade delar av motionerna Fi206, Fi212, Fi215, Fi219 och Fi220, allt såvitt avser utgiftsområde 4.

Stockholm den 23 oktober 1997

På justitieutskottets vägnar

Gun Hellsvik

I beslutet har deltagit: Gun Hellsvik (m), Lars-Erik Lövdén (s), Birthe Sörestedt (s), Göran Magnusson (s), Göthe Knutson (m), Märta Johansson (s), Ingbritt Irhammar (c), Margareta Sandgren (s), Anders G Högmark (m), Siw Persson (fp), Ann-Marie Fagerström (s), Alice Åström (v), Maud Eken Dahl (m), Kia Andreasson (mp), Rolf Åbjörnsson (kd), Widar Andersson (s) och Cinnika Beiming (s).

Avvikande meningar

1. Gun Hellsvik, Göthe Knutson, Anders G Högmark och Maud Ekendal (alla m) anför:

Enligt vår mening är rättsväsendet i dag i stort behov av både personalförstärkning och kvalitetshöjande åtgärder inom de olika rättsvårdande myndigheternas verksamhetsområden. För att kunna göra mer än att tillse att myndigheterna förblir intakta efter tidigare års nedskärningar krävs betydligt högre anslag än dem som regeringen föreslår. Regeringens förslag är otillräckligt om vi förutom en allmän myndighetsupprustning även påtagligt skall kunna öka människors vardagstrygghet och samtidigt ligga i frontlinjen i kampen mot den grova och gränsöverskridande brottsligheten.

Vårt förslag innebär därför en ekonomisk ram som med drygt 1,8 miljarder (fördelat på tre år) överstiger regeringens förslag till ram för rättsväsendet. En dryg miljard härav bör satsas på polisen. Till skillnad från regeringens förslag innebär vårt förslag inte en så omfattande omfördelning av resurser från kriminalvården. Vår utgångspunkt har i stället varit att så snart den nuvarande underbudgeteringen beträffande polisen upphör och polisen återfår de resurser som krävs för en effektiv brottsbekämpning kommer det verkliga resursbehovet för åklagarväsendet, domstolsväsendet och kriminalvården att aktualiseras.

Sammanfattningsvis anser vi att finansutskottet bör tillstyrka motion Fi206 yrkandena 4 och 5 såvitt avser utgiftsområde 4 medan propositionen och övriga motioner i denna del bör avstyrkas. Detta innebär att vi föreslår att utgiftsramen för rättsväsendet för år 1998 bör bestämmas till ett 604,2 miljoner högre belopp än regeringen föreslår och att för de två kommande åren riktlinjerna för budgetarbetet bör bygga på ett 596 respektive 606 miljoner kronor högre belopp än regeringen föreslagit.

2. Siw Persson (fp) anför:

Enligt min mening befinner sig rättsstaten efter tre år av socialdemokratiskt regeringsinnehav i ett tillstånd som närmast måste betraktas som krisartat. En väl fungerande demokrati förutsätter både ett väl fungerande rättssystem och att medborgarna hyser förtroende för rättsstaten men detta uppnås inte för närvarande. Till exempel ligger tusentals ärenden på hög hos polisen, i många fall trots att gärningsmannen är känd. Omedelbara åtgärder krävs. Samtidigt måste utgångspunkten för organisatoriska förändringar vara en grundlig analys och en helhetssyn. Enligt min uppfattning kan rättsväsendets problem inte lösas i separata steg utan att riktlinjerna för det framtida rättsväsendet slagits fast av riksdagen. Detta kräver ett grundläggande arbete. I avvaktan härpå måste vissa åtgärder genast vidtas, framför allt när det gäller polis- och åklagarverksamheten där kampen mot mc-brottsligheten är särskilt angelägen. Jag anser vidare att den s.k. rättshjälpsreformen inte bör träda i kraft den 1 december som planerat. Med hänsyn till att reformen beräknats medföra stora besparingar krävs här en annan finansiering.

Sammantaget innebär det anförda att jag anser att rättsväsendet för nästa budgetår bör tillföras 72 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit. För de två kommande åren bör riktlinjerna för budgetarbetet bygga på ett 257 respektive 207 miljoner kronor högre belopp än regeringen föreslagit. Härigenom skapas utrymme för nödvändiga reformer så snart beslutsunderlaget finns.

Jag anser alltså att finansutskottet bör tillstyrka motion Fi212 yrkandena 3 och 4 såvitt avser utgiftsområde 4 samt avstyrka propositionen och övriga motioner i denna del.

3. Rolf Åbjörnsson (kd) anför:

Jag har tidigare motsatt mig de nedskärningar som gjorts inom rättsväsendet och som nu lett så långt att stora svårigheter finns att upprätthålla verksamheten på en tillräckligt hög nivå. Vår demokrati är beroende av att de rättsvårdande myndigheterna kan verka i praktiken. Det är därför hög tid att ta behoven inom rättsväsendet på allvar. Särskilt inom polis- och åklagarverksamheten har nedskärningarna varit förödande. Också domstolsväsendet är hårt drabbat. De nu nämnda myndigheterna har alla behov av resursförstärkningar. En effektivisering av polisverksamheten kommer att leda till ett större behov av kriminalvård, varför en anslagshöjning är nödvändig även här trots att fängelser kan läggas ned om den satsning på frivård som vi förespråkar genomförs. Sammantaget anser jag att utgiftsramen för rättsväsendet för år 1998 bör bestämmas till ett 430 miljoner kronor högre belopp än rege-

ringen föreslagit och att riktlinjerna för budgetarbetet för de kommande två åren bör bygga på samma belopp. Jag anser alltså att finansutskottet bör tillstyrka motion Fi215 yrkandena 2 och 3 såvitt avser utgiftsområde 4 och avstyrka propositionen och övriga motioner i denna del.

4. Kia Andreasson (mp) anför:

Enligt min mening kan regeringens förslag beträffande ramen för utgiftsområde 4 för åren 1998–2000 godtas med några mindre justeringar. Det handlar här om förstärkningar till åklagarorganisationen och Rättsmedicinalverket; i sistnämnda hänseende framför allt för att undvika nedläggning av den rättspsykiatriska enheten i Uppsala. Också polisen behöver en ordentlig förstärkning främst för närpolisverksamheten. Detta bör finansieras genom motsvarande minskning på Säkerhetspolisens anslag. Till den frågan återkommer jag i utskottets budgetbetänkande. Det sagda innebär att jag föreslår att utgiftsområdets ram för år 1998 fastställs till ett 17 miljoner kronor högre belopp än regeringen föreslagit och att riktlinjerna för budgetarbetet de kommande två åren bygger på ett 10 miljoner kronor högre belopp än regeringen föreslagit. Jag anser alltså att finansutskottet bör tillstyrka motion Fi219 yrkandena 19 och 20 såvitt avser utgiftsområde 4 medan propositionen och övriga motioner i denna del bör avstyrkas.

5. Alice Åström (v) anför:

Enligt min mening är regeringens förslag inte tillräckligt på några punkter. Polisen kräver ökade resurser för att kunna återanställa administrativ personal. Detta bör finansieras genom en motsvarande minskning av anslaget till Säkerhetspolisen. Jag återkommer till den frågan i utskottets budgetbetänkande. Vidare bör man inom kronofogdeverksamheten ta ökad del i kampen mot den ekonomiska brottsligheten och mer allmänt få ökade möjligheter att effektivisera indrivningsverksamheten. Detta kräver större resurser än regeringen föreslår. Jag anser också att den s.k. rättshjälpsreformen bör upphävas innan den träder i kraft den 1 december. En besparing uteblir därmed som kräver finansiering. Slutligen vill jag peka på behovet av en särskild informationsverksamhet inom Gentekniknämnden och på att brottsofferjourerna behöver ökat stöd. Det sagda leder mig till att föreslå att utgiftsramen för år 1998 bestäms till ett 140 miljoner kronor högre belopp än regeringen föreslagit. Slutligen vill jag framhålla att Vänsterpartiet anser att något beslut om utgiftstak över huvud taget inte borde ha fattats. Vänsterpartiet tar därför inte ställning till beräkningsunderlaget för de två kommande åren. Jag anser alltså att finansutskottet bör tillstyrka motion Fi220 yrkande 4 såvitt avser utgiftsområde 4 och avstyrka propositionen och övriga motioner i denna del.